

2.7.2020

EOAK 6889/2019

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Juha Haapamäki

ESITUTKINNAN VIIPYMINEN JA LAINVASTAISUUDET KUULUSTELUSSA

1 KANTELU

Kantelija arvosteli -- poliisilaitoksen menettelyä esitutkinnassa. Hän arvosteli ensinnäkin sitä, että toukokuussa 2017 alkanut esitutkinta oli edelleen kesken. Kantelijan mukaan hän ei ollut saanut kirjallista vahvistusta rikosilmoituksestaan ennen kuin marraskuussa 2019 ja hän oli tuloksetta 2½ vuoden aikana tiedustellut poliisilta esitutkinnan vaihetta saamatta vastausta ennen syksyä 2019. Kantelija arvosteli myös sitä, ettei poliisi ollut hänen vanhempiinsa yhteydessä, vaikka häntä oli 16-vuotiaana kuulusteltu asianomistajana vakavassa rikosasiassa. Vielä kantelija arvosteli sitä, ettei häntä ole ohjattu tukipalveluiden piiriin.

2 SELVITYS

--

3 RATKAISU

3.1 Tapahtumatietoja

Kantelija teki 2.5.2017 rikosilmoituksen kaksi päivää aiemmin tapahtuneesta raiskauksesta. Ilmoituksen vastaanottanut rikosylikonstaapeli A kuulusteli kantelijan asianomistajana 3.5.2017.

Saadun selvityksen mukaan asiassa ei tämän jälkeen tehty tutkintatoimenpiteitä noin kahteen vuoteen.

Asian tutkinnanjohtajana toimi aluksi rikoskomisario B syyskuuhun 2018 asti, jolloin hän joutui sairaslomalle, minkä jälkeen hän siirtyi muihin tehtäviin. Hänen sijaisekseen tuli rikoskomisario C, joka joutui tuolloin vastaamaan -- pitkäkestoisen, lyhytkestoisen ja esikäsitteily-yksikön vaativista pakkokeinoista. Kantelijan asian tutkinnanjohtajana C aloitti 5.3.2019.

C selvittää käyneensä kyseisen rikosasian läpi A:n kanssa 26.3.2019 ja tuolloin sovittiin, että A ottaa yhteyttä epäiltyyn ja hoitaa tutkinnan loppuun mahdollisimman nopeasti. Epäiltyä tavoiteltiin soittamalla ja tekstiviestein 5.4.-11.6.2019 neljään eri otteeseen ja hänestä tehtiin etsintäkuulutus 11.6.2019. Epäilty otti A:han yhteyttä 12.6.2019, jolloin sovittiin, että epäilty käy -- kuulustelussa. Näin ei tapahtunut.

C oli vuosittaisessa juttuseurannassa syyskuussa 2019 pyytänyt kantelijan asian etenemisestä A:lta selvitystä, jonka tämä antoi lokakuussa 2019. Koska juttu ei ollut edennyt, jutun tutkijaa vaihdettiin 12.11.2019. Tämän jälkeen asiassa kuulusteltiin

epäilty, neljä todistajaa ja asianomistaja vielä uudestaan; tämä kaikki tehtiin 19.-27.11.2019. Asia siirrettiin syyteharkintaan joulukuussa 2019.

-- puhelimitse saadun tiedon mukaan asia on siirretty kärjäoikeuteen ja sen käsittelypäiväksi on määrätty 3.9.2020.

3.2 Kannanotot

3.2.1 Esitutinnan kesto

Yleistä

Esitutkintalain 3 luvun 11 §:ssä säädetään esitutinnan toimittamisajasta seuraavaa.

Esitutkinta on toimitettava ilman aiheetonta viivytystä.

Alle 18-vuotiaan ollessa epäiltynä rikoksesta tai alle 15-vuotiaana tekemästään rikollisesta teosta esitutkinta on toimitettava kiireellisesti.

Esitutkintatoimenpiteet voidaan olosuhteiden sitä edellyttäessä asettaa tärkeysjärjestykseen.

Kun epäilty on alle 18-vuotias, esitutkinta on siis toimitettava kiireellisesti. Tässä tapauksessa epäilty on ollut täysi-ikäinen, mutta asianomistaja oli tapahtumai-kaan 16-vuotias. Laissa ei ole säädetty siitä, että asianomistajan ikä vaikuttaisi esitutkinnan kiireellisyyteen. Esitutkintalain esitöissä (hallituksen esitys 222/2010) todetaan lapsista asianomistajina muun muassa, että

Joissakin yhteyksissä on kiinnitetty huomiota siihen, että rikoksen erityisen nopean selvittämisen tarve liittyy myös alaikäisten asianomistajien tapauksiin. Eduskunnassa tuolloin käsiteltävänä olleen lakialoitteen vuoksi nuorisoriikostöryhmän mietinnössä käsiteltiin perusteellisesti myös tarvetta säätää nuorten asianomistajien asioiden erityisen nopeasta käsittelystä. Mietinnöstä tarkemmin ilmenevin perustein (mietinnön s. 58—63) siinä päädyttiin kielteiseen ratkaisuun. Syytä tämän kannan muuttamiseen ei ole ilmennyt.

Näin ollen lakitasolla ei siis ole säädetty, että esitutkinta olisi toimitettava kiireellisesti, kun rikoksen epäillään kohdistuneen alle 18-vuotiaaseen lapseen. Tämä on lainsäätäjän tietoinen ja suhteellisen tuore ratkaisu. Poliisihallitus on kuitenkin antanut ohjeen (Lapsi asianomistajana ja todistajana esitutkinnassa 2020/2013/5071), jonka mukaan lapsen ollessa asianomistajana rikosasiassa esitutkintatoimenpiteet tulee aloittaa välittömästi ja esitutkintatoimenpiteet tulee suorittaa viivytyksettä. Erityisesti on viitattu siihen, että lapsen kuuleminen pitkän ajan kuluttua epäilyllä tapahtumasta voi heikentää lapsen kertomuksen laatua ja luotettavuutta. Pidän Poliisihallituksen ohjetta tärkeänä ja tarpeellisena.

Myös oikeuskirjallisuudessa on suositettu, että esitutkinta toimitetaan kiireellisenä silloin, kun asianomistaja on alle 18-vuotias (Satu Rantaeskola (toim.) Esitutkintalaki – kommentaari s.110).

Esitutkinta on yleensäkin tuloksekkainta silloin, kun se voidaan toimittaa mahdollisimman pian rikoksen tapahduttua. Asian oikeuskäsittelyä ajatellen totean, että esimerkiksi henkilötodistelun luotettavuus voi kärsiä, jos tapahtumista on kulunut kovin

pitkä aika ennen pääkäsittelyä. Esitutinnan joutuisuudella on luonnollisesti suuri merkitys rikoksen uhrin kannalta. Esitutinnan toimittaminen ilman aiheetonta viivytystä on tärkeää myös syylliseksi epäillyn kannalta, jotta hän ei joudu olemaan kauempaa kuin välttämätöntä rikoksesta epäillyn asemassa. Ylipäätään asianmukainen esitutkinta ja sen viivytyksetön toimittaminen on tärkeää koko rikosoikeudellisen järjestelmän toimivuuden ja uskottavuuden kannalta.

Esitutkinnalle ei voida asettaa yleistä enimmäisaikaa. Esitutinnan hyväksyttävä kesto riippuu kussakin yksittäistapauksessa tutkittavana olevan asian erityispiirteistä kuten sen laadusta ja laajuudesta. Luonnollisesti myös käytettävissä olevat resurssit vaikuttavat esitutinnan keston. Esitutinnan toimittamiseen käytetty aika ei saa johtaa siihen, että tutkittavana oleva rikos pääsee vanhentumaan. Poliisi joutuu väistämättä asettamaan tehtäviään kiireellisyysjärjestykseen, minkä johdosta vähemmän kiireelliseksi arvioidut esitutkinnot joutuvat odottamaan vuoroaan. Tärkeysjärjestykseen asettamisessa on yleensä kysymys siitä, että poliisin rajallisten resurssien puitteissa vakavimmat rikokset asetetaan etusijalle.

Poliisin menettelyn arviointi

Asianomistajan ensimmäinen kuulustelu on tehty heti rikosilmoituksen jälkeen toukokuussa 2017. Tämän jälkeen asialle ei selvityksen mukaan ole tehty mitään ennen huhtikuuta 2019, jolloin epäiltyä alettiin tavoitella. Tämänkään jälkeen asia ei edennyt ennen kuin marraskuussa 2019 asian tutkija vaihdettiin. Tämän jälkeen esitutkinta saatiin nopeasti valmiiksi. Epäilty, neljä todistajaa ja asianomistaja kuulusteltiin ja asia siirtyi syyteharkintaan reilussa kuukaudessa. Kyse ei siis näytä olleen mitenkään laajasta tai laadultaan poikkeuksellisesta esitutkinnasta. Ei ole tullut ilmi mitään syytä, miksi näitä tutkintatoimenpiteitä ei olisi voitu tehdä jo huomattavasti aiemmin. B:nkin arvion mukaan kyseessä olevan rikoksen tutkinta on pitkäkestoisessa tutkinnassa tutkijalle niin sanottu perusjuttu, jonka pitkän tutkintakokemuksen omaava tutkija kykenee hoitamaan hyvin itsenäisesti, ellei asiassa tule harkittavaksi erityisiä pakkokeinoja.

Kyse on ollut vakavasta rikosepäilystä, jonka asianomistaja on tapahtuma-aikaan ollut 16-vuotias. On selvää, että edellä esittämäni seikat muutoinkin huomioon ottaen esitutkinta olisi tullut toimittaa huomattavasti ripeämmin. Esitutkintaa ei ole toimitettu ilman aiheetonta viivytystä, kuten esitutkintalaki olisi edellyttänyt.

Rikosylikonstaapeli A on todennut, että esitutinnan viivästyminen on johtunut täysin hänestä. Hän ei ole osannut sanoa konkreettista syytä, miksi näin on käynyt, mutta yksi syy on juttujen paljous. Hänen mukaansa ”jos juttu jää alkuvaiheessa hoitamatta, niin se jää sitten huomioimatta useinkin” ja että kyse voi olla myös jonkin asteen työuupumuksesta.

Poliisipäällikkö D on yhtynyt A:n näkemykseen, jonka mukaan esitutinnan viivästyminen on johtunut ennen kaikkea A:sta itsestään ja esitutkinta on tämän vuoksi kestänyt varsin pitkään.

Omasta puolestani katson, että A jutun tutkijana on osaltaan vastuussa esitutinnan kestosta. Jos hänellä on ollut vaikeuksia selvittää työkuormastaan juttujen paljouden ja/tai työuupumuksen vuoksi, hänen olisi tullut kääntyä esimiehensä puoleen. Tällaisesta ei ole viitteitä saadussa selvityksessä.

Katson kuitenkin, että vastuu esitutinnan näin pitkästä kestosta ei ole yksin hänen. Myöskään esimiesvalvonta ei ole tässä asiassa onnistunut. Vakavan rikoksen esitutkinnassa oli lähes kahden vuoden aikana tehty vain asianomistajan kuulustelu ennen kuin asia osui tutkinnanjohtajan valvonnan piiriin.

Totean, että selvityksen mukaan A oli jo vuonna 2017 saanut kirjallisen huomautuksen esitutkintojen viivästymisistä. Saadusta selvityksestä käy myös ilmi, että B:n sairasloman ja muihin tehtäviin siirtymisen sekä samaan aikaan sattuneen oikeusyksikön poliisilakimiehen eläköitymisen vuoksi asian viipyminen jäi vuonna 2018 esimiesvalvonnan ulkopuolelle. Saadun selvityksen mukaan näyttää myös siltä, että jutulla ei tosiasiallisesti ole ollut tutkinnanjohtajaa 24.9.2018 – 5.3.2019 ennen kuin rikoskomisario C:sta tuli tutkinnanjohtaja. Hän on tämän jälkeen sinänsä kiinnittänyt huomiota tämän jutun etenemiseen, mutta selvityksen mukaan vailla varsinaista vaikutusta ennen kuin jutun tutkija marraskuussa 2019 vaihdettiin. Kun tämän alaikäiseen kohdistuneen vakavan rikosepäilyn tutkinta oli jo maaliskuussa 2019 C:n tullessa tutkinnanjohtajaksi viipynyt lähes kaksi vuotta, olisi hänen tullut mielestäni tehokkaammin varmistua siitä, että esitutkinta etenee.

Katson myös, että poliisilaitoksen olisi tullut varmistua siitä, etteivät yksittäisten virkamiesten poissaolot vaikuta poliisilaitostasolla esitutkintojen keston seurannan tehokkuuteen. Selvityksen mukaan näyttää siltä, että poliisilakimiehen eläköityminen syksyllä 2018 on myötävaikuttanut siihen, ettei puheena olevan esitutkinnan viipymistä havaittu tuolloin. Tapahtunut osoittaaakin, että yhden henkilön oikeusyksikkö on haavoittuvainen. Samoin kiinnitän poliisilaitoksen huomiota siihen, että tulee varmistua siitä, että kaikilla jutuilla on koko ajan toimiva tutkinnanjohtaja.

Esitutkinnan viipymisen osalta totean lopuksi, että asianosaisen oikeudesta saada valtion varoista hyvitys oikeudenkäynnin viivästymisestä on säädetty lailla oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä (ns. hyvityslaki). Myös asianomistajalla on mahdollisuus tietyin edellytyksin saada korvausta tämän lain mukaan. Korkein oikeus katsoi ennakkopäätöksessään KKO:2020:2, että kun asianomistaja oli häntä esitutkinnassa kuultaessa ilmoittanut esittävänsä asiassa korvausvaatimuksia, oikeudenkäynnin keston oli (hyvityslakia ajatellen) katsottava alkaneen mainitusta ajankohdasta. Hyvitystä on vaadittava pääasiaa käsittelevältä tuomioistuimelta viimeistään ennen pääasian käsittelyn päättymistä puhevallan menettämisen uhalla. En voi sinänsä ottaa kantaa siihen, onko hyvitystä tässä yksittäistapauksessa tuomittava maksettavaksi vai ei. Saatan kuitenkin kantelijan tietoon tämän mahdollisuuden, josta hän voinee keskustella avustajansa kanssa.

3.2.2 Kirjallinen vahvistus

Esitutkintalain 3 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan asianomistajalle on annettava hänen tekemästään rikosilmoituksesta kirjallinen vahvistus, joka sisältää ilmoituksen tekemistä ja ilmoitettua rikosta tai tapahtumaa koskevat perustiedot.

Saadun selvityksen mukaan kantelijan kuulustelussa 3.5.2017 läsnä olleelle kantelijan silloisena avustajana toimineelle asianajajalle on 8.5.2017 lähetetty rikosilmoitusjäljennös ja kopio kuulustelupöytäkirjasta.

Katson, että tämä on riittänyt täyttämään edellä mainitun esitutkintalaissa asetetun velvoitteen.

3.2.3 Kuulustelu 3.5.2017

Kantelija arvostelee sitä, ettei hänen vanhemmilleen ilmoitettu hänen kuulustelustaan, vaikka häntä kuultiin 16-vuotiaana vakavan rikoksen asianomistajana.

Saadun selvityksen mukaan kuulustelussa 2.5.2017 on tutkijan ja kantelijan lisäksi ollut viimeksi mainitun asianajaja.

Esitutkintalain 7 luvun 17 §:n 1-3 momentit kuuluvat seuraavasti.

Jos kuulusteltava on alle 15-vuotias, hänen huoltajallaan, edunvalvojallaan tai muulla laillisella edustajallaan on oikeus olla läsnä kuulustelussa.

Jos asianomistajana tai epäiltynä kuulusteltavana on 15 vuotta täyttänyt vajaavaltainen, laillisella edustajalla on oikeus olla läsnä kuulustelussa, jos tämä tutkittavaa rikosta koskevassa oikeudenkäynnissä saisi oikeudenkäymiskaaren 12 luvun 1 tai 2 §:n mukaan käyttää puhevaltaa vajaavaltaisen sijasta tai ohella.

Tutkija voi kieltää laillisen edustajan läsnäolon kuulustelussa, jos tätä epäillään tutkittavana olevasta rikoksesta tai jos läsnäolon voidaan muuten olettaa vaikeuttavan rikoksen selvittämistä.

Esitutkintalain 7 luvun 15 §:n mukaan

Kuulustelusta on etukäteen ilmoitettava 14 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille läsnäoloon oikeutetuille vajaavaltaisen laillisille edustajille ja ainakin yhdelle heistä on varattava tilaisuus olla läsnä kuulustelussa.

Ilmoitusvelvollisuudesta ja tilaisuuden varaamisesta läsnäoloon voidaan poiketa vain, jos laillista edustajaa ei kyetä tavoittamaan tai jos ilmoittaminen ja tilaisuuden varaaminen eivät ole rikostutkinnallisista syistä mahdollisia ja jos epäiltyä on rikoksen tai rikollisen teon selvittämiseksi viipymättä kuulusteltava.

Kuulustelusta ja kuulustelukertomuksen sisällöstä on 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa mahdollisimman pian ilmoitettava kuulusteltavan lailliselle edustajalle.

Esitutkinnasta, pakkokeinoista ja salaisesta tiedonhankinnasta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 luvun 2 §:n 1 momentin 13 kohdan mukaan kuulustelupöytäkirjaan on merkittävä esitutkintalain 7 luvun 15 §:ssä tarkoitettu ilmoitusvelvollisuuden täyttäminen, tilaisuuden varaaminen vajaavaltaisen edustajalle olla läsnä vajaavaltaisen kuulustelussa ja läsnäolo, sekä syy mainituista velvollisuuksista poikkeamiselle.

Totean, että esitutkintalain 7 luvun 15 §:n 1 momentin mukaisesti 16-vuotiaan kantelijan kuulustelusta olisi tullut etukäteen ilmoittaa hänen laillisille edustajilleen (jotka kantelun mukaan olivat hänen vanhempansa) ja varata ainakin toiselle heistä tilaisuus olla läsnä kuulustelussa. Poikkeukset ilmoitusvelvollisuudesta ja tilaisuuden varaamisesta läsnäoloon ilmenevät säännöksen 2 momentista. Mikään poikkeamisperusteista ei tässä tapauksessa ole selvityksen mukaan tullut kysymykseen, eikä ole selvitystä siitä, että ilmoitusta ja tilaisuuden varaamista olisi edes

pyritty toteuttamaan. Se, että kuulustelussa on ollut läsnä kantelijan asianajaja, ei ole peruste poiketa lailliselle edustajalle ilmoittamisesta.

Ei ole myöskään mitään selvitystä siitä, että kantelijan vanhemmille olisi jälkikäteenkään ilmoitettu kuulustelusta ja sen sisällöstä (esitutkintalain 4 luvun 15 §:n 3 momentti) eikä kuulustelupöytäkirjaan ole tehty edellä mainitussa valtioneuvoston asetuksessa tarkoitettuja merkintöjä.

Näistä esitutkintalain vastaisista menettelyistä vastaa yksin rikosylikonstaapeli A kyseisen kuulustelun toimittaneena jutun tutkijana.

3.2.4 Tukipalvelut

Kantelija arvosteli sitä, ettei häntä ohjattu tukipalveluiden piiriin.

Esitutkintalain 4 luvun 10 §:n 3 momentin mukaan

Tutkinnanjohtajan tai syyttäjän on tehtävä tuomioistuimelle esitys oikeudenkäyntiavustajan tai tukihenkilön määräämisestä asianomistajalle, jos siihen on aihetta oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvun säännösten nojalla, ja puolustajan määräämisestä rikoksesta epäillylle, jos siihen on aihetta mainitun luvun 1 §:n 3 momentin nojalla. Jos asianomistajan 11 luvun 9 a §:n nojalla arvioidaan olevan erityisen suojelun tarpeessa taikka rikoksen luonne tai asianomistajan henkilökohtaiset olosuhteet sitä muuten edellyttävät, esitutkintaviranomaisen on tiedusteltava asianomistajalta, suostuuko hän yhteystietojensa välittämiseen asianomistajien tukipalveluiden tarjoajalle, ja asianomistajan suostuessa siihen välitettävä yhteystiedot ilman aiheetonta viivytystä.

Esitutkintalain 11 luvun 9a §:n mukaan

Esitutkintaviranomaisen on ilman aiheetonta viivytystä arvioitava, onko asianomistaja asiaa esitutkinnassa tai oikeudenkäynnissä käsiteltäessä erityisen suojelun tarpeessa sekä arvioitava, ovatko 2 momentissa tarkoitetut toimenpiteet tarpeen. Arvioinnissa on otettava huomioon etenkin asianomistajan henkilökohtaiset olosuhteet ja rikoksen laatu. Arviointia tehtäessä on otettava huomioon asianomistajan käsitys toimenpiteen tarpeellisuudesta.

Esitutkintaviranomaisen on arvioitava, onko asianomistajan suojelemiseksi tarpeen, että:

- 1) asianomistajan kuulustelu suoritetaan siten kuin 7 luvun 21 §:ssä säädetään;
- 2) asianomistajan kuulustelu tallennetaan todisteena käyttämistä varten 9 luvun 4 §:ssä tarkoitetulla tavalla;
- 3) asianomistajaa kuullaan pääkäsittelyssä näkösuojan takaa tai vastaajan läsnä olematta siten kuin oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 51 §:ssä säädetään;

4) asianomistajaa kuullaan pääkäsittelyssä hänen henkilökohtaisesti läsnä olematta siten kuin oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 52 §:ssä säädetään; tai

5) suullinen käsittely tuomioistuimessa toimitetaan yleisön läsnä olematta siten kuin oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 15 §:n 6 kohdassa säädetään.

Esitutkintaviranomaisen on kuultava syyttäjää erityisen suojelun tarpeesta ja 2 momentin 2–5 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden tarpeellisuudesta, jos asianomistajan henkilökohtaiset olosuhteet tai rikoksen laatu sitä edellyttää.

Tässä pykälässä tarkoitettu arviointi on tehtävä uudelleen, jos arvioinnin perusteena olevat seikat muuttuvat merkittävästi. Arviointi voidaan tehdä uudelleen myös, jos siihen on muuten perusteltua aihetta.

Esitutkinnan päättämisen jälkeen arvioinnin tekemisestä uudelleen päättää syyttäjä.

Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvun 3 § mukaan

Sellaiselle 1 a §:ssä tarkoitetun rikoksen asianomistajalle, jota kuullaan henkilökohtaisesti asian selvittämiseksi sekä jonka voidaan katsoa tarvitsevan tukea esitutkinnassa ja oikeudenkäynnissä, voidaan 1 a §:ssä mainituin edellytyksin määrätä tehtävän hoitamiseen tukihenkilö, jolla on riittävä pätevyys.

A ole lausunut suojelutarpeen ja tukitoimien arvioinnista selvityksessään mitään. Muusta selvityksestä käy kuitenkin ilmi, että kuulustelussa 3.5.2017 on käyty kantelijan oikeudet ja velvollisuudet läpi sekä annettu mahdollisuus videokuulemiseen sekä selvitetty suojelun tarvetta. Kantelija oli ilmoittanut kuulustelussa asianajajan läsnä ollessa, ettei videokuulemiselle ole tarvetta ja että hän haluaa olla läsnä tulevassa oikeudenkäynnissä ja A on kertonut mahdollisuudesta saada tukihenkilö. Saadun selvityksen perusteella ei ole aihetta epäillä A:n laiminlyöneen esitutkintalain 11 luvun 9a §:n mukaisia velvollisuuksiaan asianomistajan suojelutarpeen selvittämisessä.

Sen sijaan selvityksestä ei käy ilmi, että A olisi ohjannut kantelijaa tukipalveluiden piiriin. Koska tutkittavana on ollut alaikäiseen kohdistunut vakava seksuaalirikos-epäily, olisi A:n tullut tiedustella kantelijalta, suostuuko hän yhteystietojensa välittämiseen asianomistajien tukipalveluiden tarjoajalle, ja kantelijan suostuessa siihen välittää yhteystiedot ilman aiheetonta viivytystä. Tältä osin A ei ole käytettävissä olevan selvityksen mukaan ole menetellyt esitutkintalain 4 luvun 10 §:n 3 momentin mukaisesti.

3.2.5 Tiedusteluihin vastaaminen

B:n ja C:n selvitysten mukaan kyselyihin vastaaminen on delegoitu tutkijalle, jolloin myös tutkijan tulisi näihin tiedusteluihin vastata. A ei ole maininnut kyselyistä mitään selvityksessään.

Poliisilaitoksen mukaan varmuudella on tehty yksi kysely tutkinnan edistymisestä. On myös mahdollista, että kyselyitä on tehty useampia, mutta esimerkiksi B:n työnkuvan muutos on voinut aiheuttaa sähköpostien häviämisen.

Poliisipäällikkö D toteaa, että kun viranomaiselle on osoitettu asiallinen tiedustelu, siihen tulee vastata asianmukaisesti. Koska näin ei ole menetelty, on asialliseen tiedusteluun vastaamatta jättäminen hänen mukaansa rikkonut hyvää hallintotapaa.

Voin yhtyä tähän näkemykseen. Käytettävissä olevan selvityksen perusteella ei kuitenkaan ole varmuudella selvitettävissä, kuinka moneen kyselyyn on jätetty vastaa-matta eikä ole myöskään määriteltävissä, kuka laiminlyönnistä vastaa. Kiinnitänkin poliisilaitoksen ja selvityksien antajien huomiota velvollisuuteen vastata asiallisiin tiedusteluihin.

4 TOIMENPITEET

Asiassa on tullut ilmi, että rikosylikonstaapeli A on useissa kohdin toiminut vastoin esitutkintalakia. Hän on suurelta osin vastuussa siitä, että esitutkintaa ei ole toimitettu ilman aiheetonta viivytystä, kuten olen todennut kohdassa 3.2.1. Kysymyksessä on ollut epäily vakavasta lapseen kohdistuneesta rikoksesta ja asiassa ei lähes kahteen vuoteen tehty mitään. Hän on myös kohdassa 3.2.3 toteamallani tavalla laiminlyönyt varata tuolloin 16-vuotiaan asianomistajan vanhemmille tilaisuuden olla läsnä tämän kuulustelussa 3.5.2017, eikä ole myöskään jälkeinpäin ilmoittanut kuulustelusta heille eikä tehnyt tästä vaadittavia merkintöjä kuulustelupöytäkirjaan. Hän on myös laiminlyönyt ohjata kantelijaa tukipalveluiden piiriin, kuten käy ilmi kohdasta 3.2.4.

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla annan rikosylikonstaapeli A:lle huomautuksen näistä laiminlyönneistä.

Lisäksi kiinnitän rikoskomisario C:n ja – poliisilaitoksen huomiota kohdassa 3.2.1 toteamaani esitutkintojen keston valvonnasta.

Olen kohdassa 3.2.5 olen todennut, että ei ole varmuudella selvitettävissä, kuinka moneen poliisille tehtyyn kyselyyn on jätetty vastaamatta eikä ole myöskään määriteltävissä, kuka tästä laiminlyönnistä vastaa. Kiinnitän joka tapauksessa A:n, B:n ja C:n huomiota siihen, että asiallisiin tiedusteluihin tulee vastata asianmukaisesti.

Edellä todetuista syistä lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni A:lle, B:lle, C:lle ja -- poliisilaitokselle.

Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijäneuvos Juha Haapamäki

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti.